

יום ראשון לסדר "ארור משגה עֶנֶר בדרך", י"ד אלול תשפ"א, פה אומן יצ"ו

לידירי, ר' ... הי"ו.

קיבלתי את הקונטרס "ה' אחד ושמו אחד" ששלחת באימיל, בצירוף בקשתך הדחופה שאשיב על דבריו, ליישב ולהניח את דעתך למען לא תתבלבל מאמונתך הטהורה בה' ובמשה עבדו.

מה אומר ומה אדבר; רעדה אחזתני פלצות ביעתתני, בראותי כיצד יצא המחבר לחרף ולגדף מערכות אלקים חיים, ובעוד אשר רוממות 'אמונת היחוד' בגרונו, חרב פיפיות בידו להשחית ולקעקע 'אמונת החכמים', ובדמיונו הכוזב הפך את האמונה הטהורה בצדיקים האמיתיים לכפירה ועבודה זרה, ועל יסוד מעוות וכוזב זה הלך ובנה את כל קונטרסו הפסול, ואף מתחנן בפני הקורא לעזור ולסייע בהפצת השרצת צחנת הכפירה בצדיקים האמיתיים. אוי מה היה לנו.

ואף שניכר קצת מבין השיטין שהכותב מתכוון לשם שמים, אעפ"כ מסתמא דין גרמ"א בנזקי"ן, מה שגדל מסתמא כל ימיו בין חכמי המתנגדים אשר לא זרח עליהם אור החסידות, ולא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו בסוגיית ה'התקשרות לצדיקים', ומאז ומעולם האשימו את החסידים באשמת 'עבודה זרה'.

וכל הפוסל במומו פוסל, כי **"כשנפרדין חס ושלום מהצדיקים, כאילו עובדין עבודה זרה**. כי איתא בזהר הקדוש שהצדיק הוא קוצא דאות ד', וכשנפרדין ממנו חס ושלום אזי מפרידין קוצא דאות ד' ד"אחד" ונעשה חס ושלום "אחר", שהוא 'אל אחר', כפירות. **כי עיקר אמונת היחוד הוא על ידי הצדיקים האמיתיים שהם קוצא דאות ד' דאחד וכנ"ל**" (שיחות הר"ן, רפב).

וכבר כתב מוהרנ"ת ביומנו על הוויכוח שהיה בינו לבין המתנגדים בדרך נסיעתו לא"י: "בתוך שעמדנו שם יחד, דיברתי עמהם קצת עד שהתחלנו להיכנס בענין ויכוח קצת שבין חסידים למתנגדים, כי הם מהכת המתנגדים הגדולים על כל החסידים כמפורסם. והתחלתי לדבר עמהם מאמונת חכמים, ואני הייתי סבור שעל כל פנים יש להם אמונה בהגאון מוילנא שנקראים על שמו, אבל הם השיבו לי מיד, ואחד מהם היה עיקר המדבר וכולם הודו לו, ענה ואמר: וכו' וכו' אמונה יהיה לי באדם וכו' (בלשון תימה). כדברים האלה דיבר עמי, וכולם הודו לדבריו והתחלתי להתווכח עמו: אם כן מהו אמונת חכמים? אבל הם לא הטו אוזן לדברי כלל, והשיבו דברי שטות והכל הנוגעים קצת לכפירות. כי באמת, מי שאין לו אמונת חכמים גם אמונתו בהשם יתברך אינה בשלימות, וכמבואר בדברינו הרבה, ובפרט בהתורה 'תקעו תוכחה' בסימן ח' ליקוטי תניינא. ואז ראיתי היטב החילוק שבין חסידים למתנגדים, כי ראיתי שאפילו בהתלמיד חכם שלהם, שהם אומרים עליו שהוא תלמיד חכם וחסיד גדול, גם בו אין להם אמונה, ואחר כך אמרתי להם בפירוש: אני הייתי סבור שאם אין לכם אמונה בגדולי הצדיקים של החסידים, על כל פנים יש לכם אמונה בתלמידי חכמים שלכם, אבל עכשיו אני יודע מדרגתכם שאין לכם אמונה כלל" (ימי מוהרנ"ת ח"ב, עז).

ומסיים שם מוהרנ"ת: "ואם לא היו פועלים כל החסידים בנסיעתם לצדיקים אלא מה שיש להם על כל פנים אמונה בזה הצדיק שהם מקורבים אליו ובכמה צדיקים – וְיָם! כי אמונת חכמים הוא יסוד האמונה הקדושה שהוא יסוד כל התורה הקדושה, מכל שכן מי שזוכה לבלי להסתכל כלל על המחלוקת שבין הצדיקים ומאמין בכולם" (שם, עח).

הן על כך ראוי לנו להודות ולברך ולהלל את מי שאמר והיה העולם, שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם. "ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים, משני תועים, היינו מהתועים לגמרי מהתורה שהם העכו"ם והאפיקורסים, וגם ניצלנו מהתועים המתנגדים החולקים עליו" (חיי מוהר"ן, ג).

*

והנה, לגופם של דברים:

אף שהקונטרס אשר כתב, יש בו 55 עמודים כמנין 'טמאָה' - אעפ"כ, כדי לסתור ולהפריך את דבריו, אין צורך לילך מעמוד לעמוד, וליתני ולזל כרוכלא להוכיח את שקריו וכזביו, אלא די בהפרכת היסוד אשר עליו בנה את כל דבריו, והוא: מה שדימה לחשוב שהאמונה בכוחו של הצדיק היא שמאמינים בכוח שיש לו מצד עצמו רח"ל, ולכן האשים [בצדק, לשיטתו] את כל המאמינים בכח הצדיק ככופרים בייחוד ה' רח"ל, ועל יסוד זה הלך והאריך בהעתקת כל לשונות חז"ל והראשונים ואחרונים, 'להוכיח' מהם את הכפירה הגדולה שיש באמונת החסידים.

הא למה הדבר דומה?

לאחד שדימה לחשוב שהנסיעה שנוסעים לאומן מתבצעת בעיצומה של יום השבת, והלך וחיבר ספר עב כרס, בו ליקט את כל דברי חז"ל והראשונים והאחרונים, על האיסור הנורא לנסוע בשבת גם לצורך מצוה. והאריך גם לבאר שכל אלו החסידים, יינם יין נסך, מאחר שמחללים את השבת בפרהסיא.

וכי נצטרך אז לטרוח ולסתור את כל דבריו? ! או שמא יהא די לנו בזה שנפקח עינינו ונגלה לו את המציאות האמיתית, שמעולם לא נסע חסיד ברסלב לאומן בעיצומה של שבת קודש...

הן על כך אמר רבינו: "עלי אין חולקים כלל, רק הם חולקים על מי שעשה כך כמו שבודים החולקים עליו, ועל איש כזה בודאי ראוי לחלוק. כלומר: כי החולקים בודים עליו כזבים ושקרים אשר לא עלו על לבו, ועל איש כזה שעשה כך כמו שאומרים הם, בודאי ראוי לחלוק. נמצא שעליו אינם חולקים כלל, כי אם היו יודעין גודל צדקתו וקדושתו ומעלתו וכו', בודאי לא היו חולקים עליו, רק אדרבא היו רצים אחריו בהתלהבות נפלא כראוי, רק הם חולקים על מי שעשה מעשים כאלה כמו שהם אומרים, ועל איש כזה בודאי ראוי לחלוק" (שיחות הר"ן, שיחה קפ"ב).

וה"ה לעניינינו:

אם אכן היו טועים לחשוב ח"ו שהצדיק יש בו כח עצמי, והוא ישות שיש בכוחה מצד עצמה להושיע ולתקן ולכפר – כפי שטועה כותב הקונטרס לחשוב בשמנו – היה אכן ראוי לכתוב קונטרסים וספרים עבי-כרס נגד כפירה זו, "ועל אנשים כאלה בוודאי ראוי לחלוק".

אך מאחר שכותב הקונטרס, הוא זה שבדה זאת מלבו, אזי לא די שטעה בהאשמתו והרשיע את הצדיקים, אלא אף בא עי"ז לידי כפירה גמורה, לכפור ולהכחיש ב'אמונת חכמים', לבלי להאמין שיש בכוחם של הצדיקים להושיע ולתקן ולכפר - לא מצד עצמם וישותם הנפרדת רח"ל, אלא מצד גודל ועוצם צדקותם, אשר בזה מצאו חן בעיני ה' לפייסו ולעורר רחמיו, להושיע ולתקן ולכפר.

ולפי שיטתו הכוזבת, אפשר להאשים – לא רק את החסידים, אלא גם – את כל חכמי התורה; חז"ל, ראשונים ואחרונים, ובתוכם הגר"א ותלמידיו, באשמת כפירה ואפיקורסות רח"ל. שהרי לפי הבנתו המעוותת, כל ענין האמונה בכוחם של הצדיקים הוא פגם באמונת הייחוד, ולפי"ז כל היכא שנמצא בחז"ל או בספה"ק ענין של 'כפרה' ו'ישועה' ו'תיקון' המיוחס לצדיק, יתפרש לשיטתו ככפירה באמונת הייחוד רח"ל. או לאותה בושא או לאותה כלימה, וליתר דיוק: או לאותה בורות ועם-הארצות.

*

ולדוגמא בעלמא:

הכותב מרבה להעתיק מדברי הרמח"ל בענייני יחוד ה', כשמתוכם הוא רוצה להוכיח שהמייחס לצדיק כוחות לתקן ולהושיע ולכפר הרי זו כפירה באמונת הייחוד.

ועתה, מה יעשה כשימצא בדברי הרמח"ל עצמו שכותב לשונות של 'תיקון' ו'כפרה' על הצדיק, ש'מכפר' על בני דור ואף 'מתקן' את פגמי כל הדורות שלפניו. האם יאשים גם אותו באשמת הכפירה, או שמא אז יענה בעל כרחו אמן שאין כוונת המאמינים בכח הצדיקים לייחס לצדיקים כח מצד עצמם?!

והרי לך לשון הרמח"ל בספרו דרך ה', ח"ב פ"ג אות ח':

"הנה השקיפה החכמה העליונה על כל מה שהיה ראוי שימצא לתיקון המין, שיעשה ממנו קיבוץ השלימים שזכרנו למעלה. וראתה שהיה ענין נאות להם מאד, **שיהיה בכח קצתם להועיל לקצתם ולהיטיב להם**. פירוש - שלא יוחלט הדבר, שרק מי שיגיע בכח שלו עצמו אל השלימות יהיה מן הנמנים בקיבוץ בני העוה"ב, אלא גם מי שכבר יגיעוהו מעשיו שבהיתלותו באחר זכאי ממנו, יוכל ליהנות בשלימות, הנה יכנס בכלל ההוא, אלא שיהיה במדרגה תחתונה, שהיא מדרגת הנתלה בחבירו. ונמצא שלא ידחה מן השלימות לגמרי, אלא מי שלא יהיה ראוי ליהנות בו, לא מצד עצמו ולא מצד היתלותו בזולתו. ונמצאת על ידי זה ההצלה מרובה, וירבו יותר הנהנים. ואולם הנהנים ומהנים לאחרים, ודאי שאלו יהיו היותר גדולים בקיבוץ ההוא, והם יהיו הראשים, והצריכים לתלות בהם יהיו משועבדים להם וצריכים להם".

הבה נעצור כאן בטרם נמשיך, ונזעק את זעקת ה'גיוואלד' של כותב הקונטרס:

וכי מותר לומר על הצדיקים שהם יכולים "להועיל לקצתם ולהיטיב להם"? ! והרי נתבאר בארוכה בכל הקונטרס כולו שהטועה לחשוב שיש "ישות" שבכוחו להועיל לו ולהיטיב לו, מלבד השם יתברך, הוא כופר ביחוד ה' ועובד עבודה זרה? ! אלא מאי? אין כוונת הרמח"ל שהצדיקים יכולים להועיל ולהיטיב לזולתם מצד עצמם, ולא הפך אותם הרמח"ל לישות נפרדת שיש בכוחה להיטיב ולהועיל...

הבה נמשיך :

"וכדי שיהיה מקום לתיקון הגדול הזה, קשר מתחלה את האישים זה עם זה, והוא ענין 'כל ישראל ערבים זה לזה' שזכרו ז"ל, כי הנה על ידי זה נמצאים מתקשרים קצתם בקצתם ולא נפרדים איש לעצמו. והנה מדה טובה תמיד מרובה, ואם נתפסים זה על זה בחטא, כל שכן שיועילו זה על זה בזכות. ואמנם על פי שורש זה נסדר, **שיגיעו צרות ויסורין לאיש צדיק, ויהיה זה לכפרת דורו**. והנה מחיוב הצדיקים הוא, לקבל באהבה היסורין שיזדמנו לו לתועלת דורו, כמו שהיה מקבל באהבה היסורין שהיו ראויים לו מצד עצמו. **ובמעשה הזה מטיב לדורו, שמכפר עליו**, והוא עצמו מתעלה עליו גדול, שנעשה מן הראשים בקיבוץ בני העוה"ב וכמ"ש. ואולם מזה הסוג עצמו ימצא עוד מין אחר יותר גבוה במעלתו מאותו שזכרנו. וזה כי מה שזכרנו, הוא שילקה הצדיק על בני דורו שהיו ראויים לעונש גדול מאד וקרובים לכליה או לאבדון, **והוא ביסוריו מכפר עליהם ומצילים בעוה"ז ומועיל להם גם לעוה"ב**".

אוי וויי! גיוואלד! – הצדיק "מטיב לדורו", "מכפר עליהם ומצילים בעוה"ז ומועיל להם גם בעוה"ב"... היתכן כזאת? וכי לא קרא הרמח"ל את הקונטרס "ה' אחד ושמו אחד"? !...

הבה נמשיך לקטע הבא, בו הוא מדבר על צדיקים גדולים יותר, שעוסקים – לא רק בכפרה על דורם, אלא בתיקון העולם כולו – וזה לשונו :

"ואולם מזה הסוג עצמו ימצא עוד מין אחר יותר גבוה במעלתו מאותו שזכרנו. וזה כי מה שזכרנו, הוא שילקה הצדיק על בני דורו שהיו ראויים לעונש גדול מאד וקרובים לכליה או לאבדון, והוא ביסוריו מכפר עליהם ומצילים בעוה"ז ומועיל להם גם לעוה"ב. אמנם יש עוד יסורין שניתנים לחסידים היותר גדולים המושלמים כבר בעצמם, והם לעזור למה שצריך לכלל גלגולי ההנהגה שיגיעו אל הסוף שהוא השלימות. ופירוש הענין, כי הנה מצד הסדר הראשון שהוסדר להנהגת העולם וגלגוליו, כבר היה צריך לאדם שיסבול קצת צער, לשיגיע הוא וכל העולם עמו אל השלימות. והוא מה שהיה מתילד ונמשך מהעלם אורו ית' והסתור פניו, שהושם לאחד מיסודות עניני מצבו של אדם כמ"ש"ל. וכל שכן אחרי שרבו הקלקולים בעולם, מצד חטאים על חמאים גדולים ועצומים שנעשו בו, הנה נתרבה יותר ההסתור ונעלם הטוב, ונמצא העולם ובריותיו במצב שפל ורע. וצריך על כל פנים, שעל ידי גלגולים שתגלגל חכמתו הנפלאה בעולם, יגיעו הדברים אל תיקון. ומעיקרם של גלגולים הוא, שיקבלו בני האדם עונשים כדי רשעתם, עד שתמצא מדת הדין מפויסת. ואולם סידר האדון ב"ה, שהשלמים וחשובים יוכלו לתקן בעד אחרים וכמ"ש, ותפגע בהם מדת הדין תחת פגעה בכלל העולם. ואמנם כיון שהם בעצמם שלימים וראויים לטוב, שהם מתיסרין רק בעבור האחרים, ודאי שתתפייס מדת הדין במועט בהם כבמרוכה בחוטאים עצמם. ולא עוד, אלא שעל ידי זה זכותם נוסף וכחם מתחזק, וכל שכן שיכולים לתקן את אשר עיתו האחרים.

והיינו כי לא די שיתקנו למה שבבני דורם, אלא גם לענין כל מה שנתקלקל העולם מאז נהיו בו חטאים ועד עתה. ובוראי שאלה יהיו אחר כך בקיבוץ השלימים, ראשי הראשים והיותר קרובים אליו יתברך".

פחד פחדים! יש צדיקים "שיכולים לתקן את אשר עיוותו האחרים", "לא די שיתקנו למה שבבני דורם, אלא גם לענין כל מה שנתקלקל העולם מאז נהיו בו חטאים ועד עתה". – האם אין זו כפירה גמורה ח"ו לדעת כותב הקונטרס? והרי הוא האריך להוכיח שוב ושוב ש"אם צדיק זה היא ישות שצריכים אותה בשביל להתקרב לה" או לזכות לתיקון, אז היא בהחלט ישות של עבודה זרה" (כלשונו).

*

ב'פתיחה' מספר הכותב על עצמו: "תמיד כאב לי שראיתי שאנשים פונים לעזרה וישועה מישות אחרת ולא מה' ... אחרי שנים החלטתי לבדוק לפי תורתנו הקדושה, מה הם באמת הגדרים של יחוד ה' ועבודה זרה, ורוצה אני כעת לזכות את הרבים בקונטרס זה שבעזרת ה' יהיה לתועלת".

אך כנראה שהוא החליט לבדוק רק במקורות שמתאימים לו, ואת שאר המקורות – גם אם הם מכתבי הרמח"ל והגר"א – או שלא ראה, או שלא הביא, כדי שלא להסתבך...

בדבריו הוא מחליט לדוגמא – תחת הכותרת הבומבסטית "פסקים חשובים לדורנו" – לאמר:

"אע"פ שאדם מתפלל או עושה מצוותיו יתברך, אסור לו להאמין שהוא צריך לקשר את עצמו או תפילתו או מצוותיו לישות שהגדרנו באות ו' שהיא תעלה אותם לה', ומי שמאמין כך עובר על "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", ואת דינו הגדרנו באות ו'. והסברנו באות ז' שזה נקרא עבודה זרה לאמצעי. ואם הוא בפועל מתכוון כך לפני או בזמן שהוא מתפלל או עושה כל מצוה אחרת, הרי הוא קוצץ בנטיעות והוא עובר עבודה זרה, כפי שהגדרנו לעיל אות ו' בשם הרמב"ן ונפש החיים".

לשיטתו, המושג של העלאת התפילות ע"י הצדיק היא כפירה ו'עבודה זרה לאמצעי', כשבדבריו הוא נסמך גם על הנפש החיים.

ובכן, לא אבוא כעת לדון בנושא רחב זה, אשר כבר דשו בו רבים, וכבר נתחבר על כך ספר בשם 'חיי נפש' ע"י הגה"צ רבי גדליה קעניג זצ"ל [אשר זכה להסכמתם הנלהבת של רבני ירושלים, ובתוכם רבנים מחוגי ה'פרושים', כדוגמת רבי פנחס עפשטיין זצ"ל ראב"ד ירושלים תובכ"א, ורבי דוד יונגרייז זצ"ל מגדולי רבני ירושלים, כשהם כותבים בהסכמתם: "והדברים יורדים ונוקבים וצריך לעיין בהם ולקרותם תמיד"] בו ביאר בארוכה את דברי הנפה"ח ושאל בניהם שום סתירה למנהג ההתקשרות לצדיק לפני התפילה. (ומשום-מה לא שמע כנראה אותו כותב מספר זה, או ששמע ולא קרא, או שמא קרא ולא רצה להזכירו למען לא יבואו התלמידים לשתות מים הטובים ויחיו...)

ואסתפק רק בשאלה קטנה:

מה יעשה הכותב עם דברי הכפירה (לשיטתו) שנאמרו ביום ד' כסלו תקנ"ח בתוך 'מספר תמורות' על הגר"א מוילנא זיע"א, ע"י המגיד מישרים דק"ק קאלשין, רבי אהרן ב"ר משה, ונדפסו בספר 'אדרת אליהו' (ווארשא תקנ"ח, עמ' 62) בזה הלשון:

"אוי לנו, מי יעלה תפילתנו למרום. כמה וכמה תפילות התלבשו בתפלתו של אותו הצדיק, ויעל אותם אליהו בש"ערת השמים, ונשאנו ח"ו חוץ למחיצה של ברזל המפסקת בינינו לבין אבינו שבשמים, בפטירת מאורינו ורבינו הגאון המפורסם. ונתקיים בנו התוכחה ושבתי את גאון עוזכם ונתתי שמך ברזל ... ושבתי גאון הגדול שבכם שלא ימצא אחריו דוגמתו ... ונתתי שמך ברזל, שיהיה מחיצה של ברזל מפסקת בינינו לבין אבינו שבשמים. ומי יעלה תפלתנו לעשות מהם עטרה בראש קונינו".

דברי עבודה זרה של 'שיתוף' ממש! המספיד הפך את הגר"א ל'אמצעי' שהעלה את התפילות השמימה, וקובע שאחר פטירתו של הגר"א מחיצה של ברזל מפסקת בינינו לבין אבינו שבשמים, מאחר שאין מי שיעלה תפלתנו לעשות מהם עטרה בראש קונינו... כשהוא אף מפרש את הפסוק "ושבתי את גאון עוזכם ונתתי שמך ברזל" שע"י פטירת הגאון נהפכו השמים למחיצה של ברזל...

ובכן, אנו כחסידים, מבינים גם מבינים כוונתו, שלא בא ח"ו להפוך את הגר"א ל'אמצעי', אלא האמין וידע שהצדיקים מעלים את תפילות ישראל שיהיו עטרה בראש קוננו, ועל כך קונן ובכה "מי יעלה תפלתנו למרום?!". אך אותו כותב, הכופר באמונת חכמים ורוממות אמונת היחוד בגרוננו, מה יענה בראותו דברי 'כפירה' אלו?

*

דוגמא נוספת לבורותו, והתעלמותו השיטתית [מהעדר ידיעה או בזדון] ממקורות הסותרים את הבנתו המעוותת:

לשיטתו, אסור להידבק ברגשי אהבה לנשמת צדיק (וכלשונו האפיקורסית "שות') ו"העושה פעולות שמטרתם להתקרב או לאהוב ישות שהיא מטיבה, עובר איסור תורה. לומדים אנו זאת ממה שכתוב בפרשת נביא שקר "ובו תדבקון", שבא לומר שדוקא בו יתברך תדבקון, ולא בעבודה זרה, עכ"ל.

לאחר שהוא מאריך לבנות 'יסוד' איתן זה, הוא בעצמו מרגיש נבוך, ושואל:

"עכשיו שראינו במפורש שה' צווה שנדבק רק בו ולא בעבודה זרה, בטח אתם רוצים להקשות: מה זה שחז"ל אמרו "וכי אפשר להדבק בשכינה? אלא הדבק בחכמים ותלמידיהם ומעלה עליו הכתוב כאילו נדבק בשכינה". אז עכשיו נביא את אותו מאמר חז"ל בכתובות (ק"א): ונראה מה התכוונו חז"ל: ואתם הדבקים בה' א-לקיכם חיים כלכם היום. וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב כי ה' א-לקיך אש אוכלה. אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. עכ"ל הגמרא. קודם כל רואים מדברי חז"ל שכל הדרשה מוסבת על הזכות לתמוך כלכלית ב"תלמידי חכמים" באופן כללי, ולא בתלמיד חכם מסוים, או מיוחד. שנית, אין כאן שום רמז אפילו שהכוונה להידבק רוחנית".

כל ענין הדבקות בתלמידי חכמים, "מוסבת על הזכות לתמוך כלכלית בתלמידי חכמים", ואין שום רמז "שהכוונה להידבק רוחנית". (קשה שלא להסמיק מבושה לְמִשְׁמַע פירוש שכזה...)

לאחר מכן הוא מוסיף: "ולמרות ששני מאמרים אלו רק הזכירו את הפן של התמיכה הכלכלית, הרמב"ם לקח מאמר זה צעד אחד קדימה ובאר שהמצוה היא גם לשהות בקרבתם כדי ללמוד ממעשיהם ולהאמין הדעות האמיתיות מדבריהם,

ובכן, מה יעשה הכותב, אם אבוא ואגלה אזנו שמלבד הרמב"ם ש"לקח מאמר זה צעד אחד קדימה", היו מישהו ש"לקח מאמר זה שני צעדים קדימה", ופירש להדיא שהכוונה לדבקות רוחנית ונפשית, והדריך את תלמידו שיידבק 'בנפשו', ושיידבק בנשמת רבי עקיבא – לא באמצעות תמיכה כלכלית, ולא באמצעות שהייה בקרבתו ולימוד ממעשיו, אלא – באמצעות פעולה רוחנית של אמירת שמו של רבי עקיבא עשרה פעמים רצופים...

וכפי שכותב רבי חיים ויטאל בשער הגלגולים, בתוך רשימת ההדרכות שקיבל מרבו האריז"ל: "תמיד אשוב להידבק בנפש מורי ז"ל. קודם כל תפילה, אתדבק בר' עקיבא ז"ל, בהזכירי שמו י' פעמים רצופים" (שער הגלגולים, הקדמה לח).

[אילו היו כאן תחת רשותי ספרים נוספים, הייתי יכול לצטט עשרות ומאות ציטוטים מספרים נוספים, שהדבקות בחכמים היא דבקות נפשית ורוחנית, דבקות וקשר של אהבה (וכדאיאת בליקוטי מוהר"ן סימן קל"ה: "עיקר ההתקשרות הוא אהבה, שיאהב את הצדיק אהבה שלימה, כמו שכתוב 'ונפשו קשורה בנפשו', ותרגמו 'חביבא ליה כנפשיה', וכמו שכתוב ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד"). אך מחוסר ברירה ואפס הזמן, אסתפק לע"ע בציטוט זה מכתבי האריז"ל, ודי בזה לדורשי אמת].

*

אם כבר הזכרנו את האריז"ל, לא אתאפק מלהזכיר עוד דבר-כפירה שכתב בעל הקונטרס:

מציק לו לאותו כותב ענין ה'תיקונים' שנותנים הצדיקים לאדם, ולכן הוא כותב בנוסח של שאלה-ותשובה:

"האם מוכח בתורה שהתיקון היחיד שלנו הוא שמירת התורה והמצוות", ומשיב: "יסוד זה שהתיקון היחיד שלנו הוא שמירת התורה כתוב כל-כך הרבה פעמים בתורה במיוחד בספר דברים ורק נביא כמה דוגמאות. כתוב (ויקרא יח, ה): "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'". מסביר האבן עזרא: לבאר שהם חיים לעושיהם בשני עולמות. ע"כ. מפורש בפסוק שה' מעיד שרק זה התיקון שלנו. עוד דוגמא (דברים י, יב): "ועתה ישראל מה ה' א-לקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' א-לקיך ללכת בכל דרכיו...לשמור את מצות ה' ואת חקתי אשר אנכי מצוך היום לטוב לך". במלים כי אם מפורש ששמירת המצוות זה התיקון היחיד שלנו. יסוד זה עוד יותר מפורש בדברים (ד, א): "ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם...". הפסוק הבא בא לשלול שאין שום תיקון אחר: "לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את מצות ה' א-

לקיכם אשר אנכי מצוה אתכם", עכ"ל. בהמשך הוא אף מסביר, שמי שמוסיף 'תיקונים' מעצמו, הרי הוא נביא שקר, וכל ההולכים אחריו יש להם דין של אפיקורוס וכו'.

כוונתו ברורה, שהמושג שהצדיק מחדש 'תיקון', מנוגד לתורה ומהווה כפירה, מאחר שהתיקון היחיד שלנו הוא אך ורק שמירת המצוות.

וכל בר בי רב דחד יומא יבין עד כמה מגוחכת ומופרכת הבנתו הטיפשית, שהרי לפי זה – כל התיקונים שנתן האריז"ל לתלמידיו, שיתענו כך וכך ימים, ויעשו יחודים מסוימים, ויאמרו פסוקים מסוימים, וכן נתן תיקון לבעל תשובה שיאמר כ"ה דפים זוהר – האם הפך בכך ל'נביא שקר' חס ושלום? והרי הוסיף להם 'תיקונים' יתירים על מה שכתוב בתורה, ואין שום תיקון נוסף מלבד שמירת המצוות?!

*

דוגמא קטנה נוספת:

בעמוד 23 כותב המחבר:

שאלה: האם מותר לי להלל ולפאר ישות אחרת חוץ מה' יתברך?

תשובה: הרמב"ם מגדיר את היסוד החמישי מעקרי האמונה בזה הלשון: היסוד החמישי שהוא יתברך הוא הראוי לעבדו ולגדלו ולהודיע גדולתו ולעשות מצוותיו ושלא יעשה כזה למי שהוא תחתיו במציאות מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות ומה שהורכב מהם, לפי שכולם מוטבעים בפעולותיהם, אין להם יכולת ולא בחירה אלא רצונו יתעלה. וכן אין ראוי לעבדם כדי להיותם אמצעים לקרבה אליו, אלא אליו בלבד יכוונו המחשבות ויניחו כל מה שזולתו, וזהו היסוד החמישי הוא שהזהיר על עבודת כוכבים ורוב התורה מזהרת עליו.

כתוב בדברים "הוא תהלתך והוא א-לקיך אשר עשה אתך את הגדולות ואת הנוראות האלה אשר ראו עיניך". מסביר הרמב"ן: הוא יהיה תהלתך, שתתן כל תהלתך אליו, אותו תהלל תמיד וכבודו לאחר לא תתן ותהלתו לפסילים, ולא אל האלהים והאדונים הנזכרים. ע"כ. מסביר רבינו בחיי: הוא הראוי שיהיה תהלתך, שלא תהלל לשום כח כי אם לו לבדו יתעלה.

עד כאן שאלת-ותשובת הכותב, כשכוונתו בכך ברורה: אסור לנו לשבח ולהלל את הצדיק, מאחר שיש איסור "להלל ולפאר ישות אחרת חוץ מה' יתברך".

ובכן, הכותב גילה בקיאות מרשימה ביותר ברמב"ם וברמב"ן וברבינו בחיי, אך בד בבד גילה בורות מדהימה ב'סידור'...

יקח נא בידיו את סידור התפילה בו אנו מתפללים מאז היותנו ילדים בני שנתיים, ויואל נא לדפדף אחר תפילת ערבית, ושם יגלה לתדהמתו שני עמודים מלאים 'כפירה', הלא הם: השירים "בר יוחאי נמשחת אשריך", "ואמרתם כה לחי רבי שמעון בר יוחאי"...

אוי מה היה לנו! כפירה גמורה! כיצד מותר להלל ולשבח את רבי שמעון בר יוחאי, ולעמוד ולשיר שירות ותשבחות לכבודו? והרי "היסוד החמישי שהוא יתברך הוא הראוי לעבדו ולגדלו ולהודיע גדולתו ולעשות מצוותיו ושלא יעשה כזה למי שהוא תחתיו"?!

יתכן שבסידור 'נוסח אשכנז' (בו מתפלל מסתמא הכותב) אין מופיעים שירים אלו (איני בקי בסידור זה וגם אינו כאן בהישג ידי לבדקו). ומסתבר גם שמעולם לא השתתף הכותב בהילולת הרשב"י במירון (כפי שמשמע ממש"כ בעמוד 44: "בענין הגעה המונית לקבר של צדיק [רשב"י] ... החתם סופר התבטא באופן שהתנגד לעליה המונית זו בל"ג בעומר") כך שיתכן שמעולם לא ראה ולא שמע שירים אלו.

אך גם אם כך, יידע נא הכותב שיש 'כופרים' רבים העוברים על פסק-ההלכה שפסק בקונטרסו, ומהללים ומפארים ילוד אשה, בשר ודם, קודש הקדשים, התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי.

*

כלל הדברים, שדבריו מעידים כאלף עדים שהוא בור ועם הארץ בהבנת ענין ההתקשרות לצדיק, במהותו וגדרו הפנימי. ולכן, קל לו להאשים את המקושרים לצדיק האמת ככופרים ואפיקורסים, תחת אשר יודה בחסרון ידיעתו.

וזה דרכם כסל למו של כלל המתנגדים למיניהם, שבכל פעם מתעוררים להעלות גֵּרָה מחדש, כשע"פ רוב אין שום חידוש בדבריהם, אלא נסיון נואש ללבות את הגחלת העוממת והכבויה של ההתנגדות, באמצעות הסילופים והעיוותים הנושנים, אשר נובעים - לא מתוקף אמונתם הטהורה והזכה, אלא - מבורות גמורה ביסודי התורה והאמונה שנתבארו בחלק הנסתר שבתורה, ולכן קל להם להשמיץ את זולתם ככופרים ואפיקורסים, תחת אשר יכירו בהעדר חכמתם וידיעתם.

(וכפי שסיפר לי פעם אאמו"ר שליט"א [שלמד בשיבת עץ חיים, והיה מיורד עם רבים מגדולי הליטאים, וביניהם רבי אברהם יעקב זלזניק זצ"ל שהיה משוחח עמו הרבה בענייני השקפה וחסידות בידידות עצומה] שפעם אחת ניגש אחד מגדולי הלומדים הליטאיים, שהיה עוסק גם בנסתרות התורה ובקבלת הגר"א [חבל שאיני זוכר שמו], לחברו האחר שהיה אף הוא למדן גדול אך לא היה לו עסק בנסתרות התורה, ואמר לו בתמיהה: האם ראית מה שכתוב בליקוטי מוהר"ן? רחמנא ליצלן! והראה לו קטע שהוא ממש 'כפירה' בעיני המתנגדים. כמובן שפלוגי הזדעזע עד עמקי נשמתו מה'כפירה' הנוראה. אך אז, פתח לו אותו חבר ביאור הגר"א על תיקוני זוהר והראה לו את אותם הדברים ממש... וכמובן שאז נשתתק, שהרי על הגר"א אסור לחשוב שאמר כפירה ח"ו. [ואגב: ישנם כמה מאות (!) קטעים בכתבי הגר"א שמקבילים ממש לדברי רבינו בספריו הק', והוא פלא]. ואכן זו הייתה מטרת אותו למדן ומקובל [כפי שאמר אח"כ לאאמו"ר שליט"א] - להראות ולהוכיח לחברו המתנגד, שהתנגדותו אינה נובעת אלא מחוסר ידיעה בנסתרות התורה, ותו לא.

וכך גם בקונטרס זה - אם היו עתוֹתֵי בידי, הייתי מלקט כעמיר גורנה את כל הלשונות שנאמרו בכתבי הגר"א על ענין הצדיק, ועל כך שהוא מעלה את תפילות ישראל לאביהם שבשמים, עד שלא יהיה ברירה לכותב הקונטרס אלא: או להחליט שגם הגר"א נחשב לעובד ע"ז ח"ו, או להבין שהוא לא ממש יודע את הכל, וגם אם הוא יודע לצטט רמב"ם ורמח"ל וכו', זה עדיין לא אומר שכל מה שהוא לא מבין נחשב 'כפירה'...

ולענ"ד כבר אין בימינו ענין להשיב על דברי המתנגדים, אפילו מצד "ענה כסיל כאיוולתו", כי כבר ענו כמה וכמה פעמים על איוולת ההתנגדות, "ואנחנו עשינו מה שמוטל עלינו להודיע התיקון לכל החפץ להתתקן, וכל אחד הטוב בעיניו יעשה, השומע ישמע והחדל יחדל, ואנחנו את נפשנו הצלנו" (כלשון מוהרנ"ת בשיחות הר"ן שיחה קמ"א בענין התיקה"כ).

*

ידידי היקר !

דבריי התארכו יותר מהמשוער, ואין עתי בידי להאריך עוד עתה, כי ב"ה נמצא אני כאן בעיר אומן יצ"ו, אצל "צדיק אמת" קדוש ונורא כזה, אשר ידוע ומפורסם שכל ימיו עסק ביגיעות עצומות להכניס אמונה בישראל בפשיטות ובתמימות בלי שום חכמות, וגילה הרבה תורות נפלאות ונוראות על זה כמפורסם. ואייתי ספר ותחזה ביה. וכל יסורים קשים ועצומים שהיה לו, וכל התנגדות המחלוקת העצום עליו ועל הנלווים אליו, הוא רק מחמת זה שרצה להכניע כל דעות זרות וכפירות מישראל ולהכניס אמונה שלימה בעולם, כידוע למי שזכה לעמוד לפניו" (עלים לתרופה, מכתב מיום כ"ה למב"י תקצ"ו).

וב"ה אשר אנו מסתופפים כאן בחלקת מחוקק ספון, המקום המסוגל לגדל את האמונה ולהשלימה, כמו שכתב הגה"ק מטשעהרין בספרו פרפראות לחכמה: "ידוע שכל עסקו של רבנו ז"ל גם בחיים חיותו, היה העיקר להכניס מידת האמונה הקדושה בישראל, לגדלה ולהשלימה בבחינת 'ורעה אמונה', כמבאר במאמר 'חותם בתוך חותם' בליקוטי הראשון סימן כ"ב עין שם, וכמובן בכמה מאמרים ממאמריו ז"ל, וכאשר נשמע מפיו הקדוש בעל פה גם כן הרבה מענין זה, וכמבאר במקום אחר. וביותר עוסק בזה גם עכשיו אחר הסתלקותו ז"ל וכמובן בסימן רט"ו. ואפשר שזה בחינת 'שכן ארץ ורעה אמונה', כי הצדיק הגדול אחר ששוכן בארץ ובעפר [שמרמזת על מידת האמונה בחינת 'עפר מאנא דכולהו' המבואר במאמר זה אות א' ובאות ט"ו] אז דייקא עוסק ביותר לתקן מידת האמונה אצל כלל ישראל לגדלה ולהשלימה ... בפרט על ידי שבאין על קברו וצועקין מעומק הלב, בבחינת "ממעמקים קראתיך", שעל ידי זה נתגדל האמונה" (פרפראות לחכמה, סימן ה, אותיות כג-כד).

ואכן, לא לחינם טמון רבינו בעיר "אומן" – מלשון "אמונה" ... וכפי שכותב רבי אברהם שטערנהארץ ז"ל במכתבו מהעיר אומן: "מעת מגורתי ב'אומן' הנקראת אצלנו 'אמונה'" (נחלי אמונה, מכתב טו).

עכ"פ, אין באפשרותי להאריך עתה יותר, וגם אין צורך לענ"ד להאריך עוד, מאחר שכל ריבוי ציטוטיו והעתקותיו אינם אלא אחר שטעה בעצם הגדרת ומהות ההתקשרות, והפך אותה מאמונה לכפירה.

ואם יהיה לך צורך בתגובה מפורטת על סדר סעיפיו ועמודיו, הודיעני, ואקווה להתפנות לזה בבואי לביתי אחר ר"ה אי"ה. אך כאמור, איני רואה צורך בכך, כי כשתעיין בדבריו תראה שכולם מבוססים על יסוד הטעות הנ"ל שטעה לחשוב שאנו מייחסים ח"ו לצדיק כח עצמי, בו בזמן שברור לנו בתכלית הברור שאין לצדיק האמת שום ישות וכח מצד עצמו ח"ו.

יהי רצון שזוכה להיכתב ולהיחתם בספרם של צדיקים אמיתיים, אמן.

ידידך עוז